

**JAARVERSLAG
WAGENINGEN UNIVERSITY 2017**

Inhoud

Kengetallen	3
Bestuursverslag	4
Financieel verslag	5
Jaarrekening	8
<i>Geconsolideerde balans na bestemming van het netto resultaat</i>	8
<i>Geconsolideerde winst- en verliesrekening</i>	9
<i>Geconsolideerde kasstroomoverzicht</i>	10
<i>Waarderingsgrondslagen</i>	11
<i>Toelichting op de geconsolideerde balans</i>	17
<i>Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening</i>	25
<i>Enkelvoudige balans</i>	29
<i>Enkelvoudige winst- en verliesrekening</i>	30
<i>Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening</i>	31
<i>Overzicht G: Doelsubsidies en overlopende passiva EZ</i>	32
<i>Bezoldiging</i>	34
Overige gegevens	40
<i>Verwerking van het resultaat</i>	40
<i>Controleverklaring van de onafhankelijke accountant</i>	40
Bijlage 1 Helderheidsaspecten	46
Bijlage 2 Personele bezetting (fte)	47

Kengetallen

Tabel 1 Financiële kengetallen Wageningen University

	2017	2016	2015	2014
Rijksbijdrage excl. doelsubsidies	189,9	182,4	173,7	167,6
Collegegelden en tuition fees ¹⁾	36,9	32,3	28,2	25,0
2 ^e geldstroom en doelsubsidies	28,6	28,3	26,8	26,8
Matchingsmarkt en contractonderzoek	59,1	60,1	66,2	79,6
Investeringen	13,2	16,3	24,6	35,6
Netto resultaat	13,2	- 2,5	- 1,7	- 0,4
Vermogen Wageningen University				
Vermogen in vaste activa	247,4	258,7	279,6	275,7
Eigen vermogen	164,4	151,2	153,7	155,4
Totaal vermogen	348,0	353,1	375,3	354,9
Solvabiliteitsratio (%)	47,3%	42,8%	40,9%	43,8%
Liquiditeit Wageningen University				
Liquide middelen	53,9	44,9	39,6	31,4
Current ratio	0,6	0,5	0,5	0,5

¹⁾ Exclusief cursusgelden

Bestuursverslag

Het bestuursverslag van Wageningen University is opgenomen in het geïntegreerde jaarverslag van Wageningen University en Research. Dit verslag is gepubliceerd op de website van WUR.

Financieel verslag

Resultaatontwikkeling

Wageningen University heeft in 2017 een positief resultaat behaald van € 13,2 mln., dat is € 15,7 mln. hoger dan in 2016. De verbetering bestaat uit € 2,4 mln. bij de departementen en € 13,3 mln. bij de centrale afdelingen.

Tabel 2 Resultaat Wageningen University (x mln. €)

	2017	2016
Departementen	1,1	-1,3
Centrale afdelingen		
- Operationeel resultaat	11,1	3,9
- Incidentele resultaten	0,2	-5,0
- Mutatie bestemmingsreserve voor projectkosten latere jaren	0,8	-0,1
Exploitatieresultaat op basis richtlijnen OC&W	13,2	-2,5

De departementen gezamenlijk haalden een positief jaarresultaat van € 1,1 mln., € 2,4 mln. meer dan in 2016. Het departement Agrotechnologie en Voedingwetenschappen behaalde een negatief resultaat, de overige departementen hadden een positief resultaat.

Het operationele resultaat van de centrale afdelingen bedraagt € 11,1 mln. Dit is € 7,2 mln. hoger dan in 2016. Hiervan heeft € 1,1 mln. betrekking op ontvangen licentieopbrengsten die in komende jaren besteed zullen worden door departement Agrotechnologie en Voedingwetenschappen. Het overige resultaat wordt veroorzaakt door een hogere loon- en prijscompensatie dan begroot en onderbesteding op de concernactiviteiten en strategische middelen.

Bij de Raad van Bestuur en de concernstaf zijn verder een aantal *incidentele* resultaatposten van per saldo € 0,2 mln. verwerkt. Posten met een negatief resultaatseffect waren de dotatie aan de voorzieningen in verband met kosten van asbestsanering van Biotechnion en bijzondere waardeverminderingen van activa (Triton, Ossekampen en Atlas). De positieve afronding van twee fiscale onderzoeken leidde tot gedeeltelijke vrijval van de in verband met die onderzoeken gevormde voorzieningen.

Zoals de richtlijnen voorschrijven, verantwoordt Wageningen University de op kasbasis ontvangen rijksbijdrage als baten. Voor zover deze baten betrekking hebben op projectkosten die in latere jaren worden gemaakt, ontstaat hierdoor in het verslagjaar een positief en in latere jaren een negatief resultaat. Deze vertekende resultaatseffecten worden geneutraliseerd via de bestemmingsreserve. Op deze manier is vanuit het resultaat 2017 € 0,8 mln. toegevoegd aan deze bestemmingsreserve.

Omzet- en kostenontwikkeling

De baten zijn in 2017 € 5,0 mln. gestegen van € 331 mln. tot € 336 mln. De basisfinanciering (rijksbijdrage excl. geormerkte middelen en collegegelden) is gestegen van € 214,7 mln. tot € 226,9 mln.

De rijksbijdrage EZ is in 2017 ten opzichte van 2016 met € 7,6 mln. gestegen. Deze stijging wordt voor € 4 mln. veroorzaakt door middelen voor loon- en prijsbijstelling. Daarnaast is – evenals in voorgaande jaren – sprake van een maximale stijging van 2% ten opzichte van de rijksbijdrage van het voorgaande jaar. Hiermee is een bedrag van € 3,6 mln. gemoeid. De totale afbuffering bedraagt in 2017 € -11,7 mln. Dit is € 2,9 mln. hoger dan de afbuffering in 2016. De wettelijke en instellingscollegegelden zijn met € 4,6 mln. gestegen tot € 36,9 mln.

De baten uit 2^e en 3^e geldstroom zijn met 1% gedaald tot € 87,6 mln. Deze baten bestaan uit programmafinanciering (tweede geldstroom en doelsubsidies), die met 1% zijn gestegen tot € 28,6 mln.,

cofinancieringsprojecten en matchingsmarkt, die gelijk is gebleven op € 18,9 mln. en de contractresearch en topsectoren, die 2% is afgenomen tot € 40,2 mln.

De personele lasten zijn ten opzichte van 2016 met € 10,0 mln. gestegen tot € 206,5 mln. Dat komt door een hogere personele bezetting (+45 fte), 2,0% hogere salariskosten per fte en een stijging van de overige personele lasten met € 3,2 mln. De personele bezetting is in 2017 toegenomen van 2.654 fte naar 2.701 fte.

Balansontwikkeling

De liquiditeit van Wageningen University is in 2017 toegenomen van € 44,9 mln. tot € 53,9 mln. De factoren die de liquiditeitstoename verklaren staan in tabel 3.

Tabel 3 *Ontwikkeling liquiditeit Wageningen University*

	2017
Resultaat	13,2
Afname vaste activa (investerings minus afschrijvingen en verkopen)	11,3
Afname kortlopende vorderingen en schulden	-9,3
Afname voorzieningen	-5,1
Afname langlopende schulden	-1,1
Totaal	9,0

De afname van de vaste activa wordt veroorzaakt doordat er geen grote investeringsprojecten lopen. De afname van de kortlopende vorderingen en schulden komt door de aflossing van de banklening. De totale liquiditeitspositie van € 53,9 mln. bestaat voor € 102,5 mln. uit voorschotten, waarvan € 7,0 mln. het karakter van doorstortgelden heeft. Deze doorstortgelden worden ontvangen omdat Wageningen University trekker is van een aantal consortia. De doorstortgelden worden in 2018 doorbetaald aan partners.

De solvabiliteit van Wageningen University bedraagt per 31 december 2017 47,3%. Dat was in 2016 42,8%. Als gevolg van de verwerken van de balansposities m.b.t. collegegelden conform de richtlijn van het ministerie OCW is de solvabiliteit met 0,4% gestegen.

Wageningen University heeft een treasurystatuut opgesteld dat volledig in overeenstemming is met de regeling beleggen en belenen. Overtollige liquide middelen worden uitgezet bij financiële instellingen die voldoen aan de criteria in de regeling. Wageningen University heeft momenteel geen leningen en maakt geen gebruik van financiële derivaten.

Wijzigingen in de juridische structuur en kapitaalbelangen

In 2017 is Stichting Restaurant van de Toekomst opgeheven. Het vermogen van de stichting is overgeheveld naar Wageningen University. In 2017 is Spinterest BV opgericht.

Vooruitzichten 2018

Wageningen University verwacht in 2018 een resultaat te behalen van € -2,0 mln. Het resultaat blijft onder druk staan door de stijgende studentenaantallen, waarvoor wel extra kosten worden gemaakt, terwijl de financiering door de overheid daarvan achter blijft door de afbuffering.

De omzet zal in 2018 stijgen tot € 344,7. De stijging met € 8,4 mln. wordt veroorzaakt door een stijging van de basisfinanciering met € 12,1 mln. tot € 239,0 mln. en een daling van de 2^e en 3^e geldstroom met € 7,6 mln. tot € 80,0. De overige baten nemen met € 4,1 mln. toe tot € 25,7 mln.

De rijksbijdrage stijgt met € 7,6 mln. tot € 197,5 mln. In 2018 heeft Wageningen University, net als in de jaren 2014 - 2017, te maken met de begrenzing van de jaarlijkse mutatie in de rijksbijdrage van maximaal 2%. Door

de stijging in de bekostigingsparameters komt de mutatie in de rijksbijdrage in de jaren 2015 t/m 2018 boven de maximale 2% uit. De aftopping bedraagt in 2018 op basis van de voorlopige rijksbijdrageberekeningen ca. €-8,9 mln.

De collegegelden nemen met € 4,4 mln. toe tot € 41,3 mln. als gevolg van de toename van het aantal studenten. De totale studentenpopulatie (BSc + MSc) stijgt verder door van 11.480 studenten in oktober 2017 naar een op dit moment geprognosticeerde 12.200 in oktober 2018.

De personele kosten stijgen met € 4,1 mln. tot € 210,6. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van de personele bezetting met 52 fte tot 2.753 fte en een stijging van de gemiddelde salarislast met 2,4% door accres en loonkostenontwikkeling.

De afschrijvingen dalen met € 2,3 mln. door de eenmalige bijzondere waardeverminderingen in 2017. Voor 2018 worden geen bijzondere waardeverminderingen verwacht.

De liquiditeit zal stijgen met € 5,1 tot € 59,0 mln. Met een kaspositie van € 59,0 mln. is de continuïteit van de bedrijfsvoering in 2018 gewaarborgd. Mocht er echter een aanvullende liquiditeitsbehoefte ontstaan, dan heeft Wageningen University de mogelijkheid van het aantrekken van een collegiale financiering van Wageningen Research.

De investeringsactiviteiten voor Wageningen University zijn begroot op € 12,8 mln. en blijven daarmee binnen het saldo aan reguliere afschrijvingen plus resultaat (totaal € 19,5 mln.).

Voor een nadere toelichting op de resultaatsontwikkeling in de komende vijf jaar wordt verwezen naar de continuïteitsparagraaf in het jaarverslag.

Jaarrekening

Geconsolideerde balans na bestemming van het netto resultaat

	31-12-2017	31-12-2016
ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
(1) Immateriële vaste activa	1.473	1.526
(2) Materiële vaste activa	245.455	256.872
(3) Financiële vaste activa	500	267
Totaal vaste activa	247.428	258.665
VLOTTENDE ACTIVA		
(4) Voorraden	75	68
(5) Vorderingen en overlopende activa	46.625	49.466
(6) Liquide middelen	53.867	44.867
Totaal vlottende activa	100.567	94.401
TOTAAL ACTIVA	347.995	353.066
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	155.549	143.089
Bestemde reserve	8.886	8.106
(7) EIGEN VERMOGEN	164.435	151.195
(8) VOORZIENINGEN	16.997	22.064
(9) LANGLOPENDE SCHULDEN	6.003	7.107
(10) KORTLOPENDE SCHULDEN	160.560	172.700
TOTAAL PASSIVA	347.995	353.066

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

	Resultaat 2017	Begroting 2017	Resultaat 2016
(11) BATEN			
Rijksbijdrage	189.924	183.300	182.359
Collegegelden	36.944	38.800	32.320
Tweede geldstroom en doelsubsidies	28.554	29.300	28.290
Cofinanciering en matchingsmarkt	18.878	17.000	18.941
Topsectoren	1.144	1.200	1.309
Bilaterale markt	39.033	32.800	39.827
Nevenactiviteiten	18.020	15.000	17.987
Overige baten	3.535	5.600	10.022
Totaal baten	336.032	323.000	331.055
LASTEN			
(12) Personele kosten	206.540	195.400	196.574
(13) Afschrijvingen	23.828	22.700	26.962
(14) Huisvestingskosten	23.909	25.300	26.407
(15) Algemene kosten	30.827	37.700	40.724
(16) Specifieke kosten	37.703	41.900	41.884
Totaal lasten	322.807	323.000	332.551
BEDRIJFSRESULTAAT	13.225	0	-1.496
(17) Financiële baten en lasten	2	0	-708
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING VOOR BELASTINGEN	13.227	0	-2.204
Belastingen uit gewone bedrijfsuitoefening	0	0	0
(18) Resultaat uit deelnemingen	13	0	-299
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING NA BELASTINGEN	13.240	0	-2.503
Aandeel van derden	0	0	0
Buitengewone baten en lasten	0	0	0
NETTO RESULTAAT	13.240	0	-2.503

Geconsolideerde kasstroomoverzicht

	2017	2016
OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Bedrijfsresultaat	13.225	-1.496
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	23.828	26.962
	37.053	25.466
Mutaties voorzieningen	-5.067	1.870
Mutaties in voorraden	-7	-6
Mutaties in vorderingen	2.841	6.576
Mutaties in kortlopende schulden	-12.140	-20.275
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	22.680	13.631
Ontvangen rente	27	63
Betaalde rente	-25	-771
Kasstroom uit operationele activiteiten	22.682	12.923
INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Investerings in immateriële activa	-518	-1.500
Investerings in gebouwen en terreinen (incl. WIU)	-4.831	-3.972
Investerings in overige materiële activa	-7.663	-10.852
Investerings in deelnemingen en ledenkapitaal	-220	13
Desinvesteringen in vaste activa	654	10.006
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-12.578	-6.305
FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
Nieuw opgenomen leningen	0	0
Aflossing langlopende schulden	0	-7
Mutaties eigen vermogen	0	25
Mutaties egalisatierekening	-1.104	-1.381
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-1.104	-1.363
KASSTROOM	9.000	5.255
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN		
Saldo liquide middelen per 1 januari	44.867	39.612
Saldo liquide middelen per 31 december	53.867	44.867
Mutatie liquide middelen	9.000	5.255

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

Wageningen University is een rechtspersoon op grond van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Wageningen University is gevestigd in Wageningen en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 09215846.

De jaarrekening is opgemaakt en vastgesteld door de Raad van Bestuur op 20 april 2018 en goedgekeurd door de Raad van Toezicht op 26 juni 2018. De opstelling heeft plaatsgevonden volgens de onderstaande waarderingsgrondslagen. Waar van deze grondslagen is afgeweken, wordt dat bij de betreffende financiële gegevens vermeld.

De gepresenteerde cijfers over voorgaand verslagjaar zijn conform de cijfers uit de jaarrekening van het betreffende jaar. Afwijkingen kunnen zijn ontstaan als gevolg van correcties c.q. onderlinge verschuivingen of een gewijzigde methodiek van afronding. Daar waar dit aan de orde is en van relevante betekenis, wordt dit vermeld.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Wageningen University vormt samen met WU Holding BV, Spinterest BV, Stichting ISRIC en Stichting Expat Center een groep.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van historische kosten. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Koersverschillen worden in de winst- en verliesrekening verantwoord. In de winst- en verliesrekening worden opbrengsten en kosten in vreemde valuta verwerkt tegen de koers van afwikkeling.

Uitgangspunt voor het opstellen van de jaarrekening zijn de vereisten uit de Regeling Jaarverslaglegging Onderwijs, BW2 titel 9 en de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten zullen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De belangrijkste posten waarbij sprake is van schattingen zijn:

- Waardering en levensduur vaste activa
- Voorziening op vorderingen en projecten
- Voorzieningen
- Claims

Consolidatiekring

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van de instelling, haar groepsmaatschappijen en andere instellingen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen (op grond van de feitelijke situatie) of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin Wageningen University overheersende zeggenschap, direct of indirect, kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend per balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop Wageningen University een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Tabel 4 *Dochters die integraal zijn geconsolideerd*

	Aandeelhouder	Statutaire zetel	% 31-12-2016	% 31-12-2017
Wageningen University Holding BV	Wageningen University	Wageningen	100	100
Spinterest BV	WUH BV	Wageningen		100
Stichting ISRIC	n.v.t.	Wageningen	n.v.t.	n.v.t.
Stichting Restaurant van de Toekomst	n.v.t.	Wageningen	n.v.t.	
Stichting Expat Center	n.v.t.	Wageningen	n.v.t.	n.v.t.

Spinterest BV is opgericht in 2017 en in 2016 niet geconsolideerd. Stichting Restaurant van de Toekomst is in 2017 opgeheven en niet meer opgenomen in de geconsolideerde cijfers over 2017.

Tabel 5 *Niet geconsolideerde deelnemingen*

	Statutaire zetel	% 31-12-2016	% 31-12-2017
Can-IT BV	Wageningen	35	0
Ceradis BV	Wageningen	7	7
Bio-Product BV	Wageningen	5	5
Surfix BV	Wageningen	13	13
Green Dino BV	Wageningen	11	11
KLV Professional Match BV	Wageningen	5	5
Caribou Biosciences Inc.	Delaware	1	1

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Immateriële vaste activa

Ontwikkelingskosten, octrooien en licenties, software, goodwill en productierechten worden niet geactiveerd, tenzij deze van derden gekocht zijn dan wel de vervaardigingskosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Bovendien dient het immateriële vaste actief toekomstige economische voordelen te kunnen genereren. Waardering vindt plaats tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Afschrijving vindt plaats naar rato van de realisatie van de verwachte opbrengsten in vijf jaar. Als de realisatie van de opbrengsten niet op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld, wordt de lineaire methode gehanteerd. Overeenkomstig de wettelijke verplichting wordt voor het geactiveerde bedrag van de ontwikkelingskosten een wettelijke reserve aangehouden. Afboekingen door duurzame waardevermindering, verkoop, tenietgaan of buitengebruikstelling worden afzonderlijk vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. Afschrijving vindt lineair plaats op basis van de verwachte economische levensduur en de restwaarde. In het jaar van aanschaf wordt naar tijdsgelang afgeschreven. Materiële vaste activa in uitvoering of in bestelling worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs respectievelijk de bedragen die door derden reeds aan de vennootschap in rekening zijn gebracht. Investerings kleiner dan € 5.000,- worden direct ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht.

Tabel 6 *Afschrijvingstermijnen*

Onderdeel	Afschrijving
Bedrijfsterreinen / Werk in uitvoering	Geen

Terreininrichting en infrastructuur	60 jaar lineair
Bedrijfsgebouwen	
o Casco	60 jaar lineair
o Afbouwpakket	30 jaar lineair
o Inbouwpakket/inrichting bedrijfsgebouwen	15 jaar lineair
Kassen, barakken, diverse opstallen/ bouwwerken	15 jaar lineair
Apparatuur en inventaris:	
o Kantoormeubilair / machines en werktuigen / inventaris restauratieve voorzieningen / glasvezelnet / overige inventaris	10 jaar lineair
o Laboratoriumapparatuur / audiovisuele apparatuur / vervoermiddelen / PR- en voorlichtingsmateriaal	5/8 jaar lineair
o ICT-apparatuur incl. programmatuur (hardware t.b.v. netwerken)	5 jaar lineair
o ICT-apparatuur incl. programmatuur (hardware overig)	4 jaar lineair

Verkregen investeringssubsidies en bijdragen uit extern gefinancierde projecten worden in het jaar van aanschaf in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. Ontvangen subsidies ten behoeve van activa die voor het primair proces noodzakelijk zijn worden gepasseerd onder de schulden en vallen vrij gedurende de gebruiksduur van het actief.

Door de instelling wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vaste activa die niet meer dienstbaar zijn voor de primaire activiteiten worden niet afgeschreven. Afboekingen door duurzame waardevermindering, verkoop, tenietgaan of buitengebruikstelling worden afzonderlijk vermeld.

De opbrengst van verkopen van (onderwijs)gebouwen wordt gebruikt voor financiering van nieuwe (onderwijs)gebouwen in de toekomst.

Financiële vaste activa

Deelnemingen en ledenkapitaal waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde. Deze waarde wordt berekend op basis van dezelfde grondslagen die de groep hanteert bij de waardering en resultaatbepaling.

Deelnemingen en ledenkapitaal waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Bij de waardering hiervan wordt rekening gehouden met waardedalingen, indien deze duurzaam zijn.

Vorraden

Deze post bestaat uit de handelsvoorraad, gereed product, de levende have en de voorraad geogste landbouwproducten. De handelsvoorraad en gereed product worden gewaardeerd volgens de FIFO-methode tegen de verkrijgings- of vervaardigingskosten, inclusief een opslag voor indirecte kosten.

De waardering van de levende have en de voorraad geogste landbouwproducten is gebaseerd op marktprijzen. Bij incourantheid of lagere marktwaarde wordt de voorraad overeenkomstig afgewaardeerd. Op basis van het gemiddeld jaarverbruik over de afgelopen 10 jaar, worden antisera die volgens deze berekening langer dan 3 jaar op voorraad staan, voorzien.

De voorraad halffabricaat wordt gewaardeerd volgens de FIFO-methode tegen de verkrijgings- of vervaardigingskosten, inclusief een opslag voor indirecte kosten.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig, onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid.

Vorderingen met betrekking tot collegegelden zijn verrekend met de balanspost 'vooruitontvangen collegegelden' conform de notitie RJO.

Onderhanden werk

De waardering van het onderhanden werk ten behoeve van derden vindt plaats tegen de kosten van direct materiaalgebruik en arbeid inclusief een opslag voor indirecte kosten. Gedeclareerde termijnen en voorzienbare verliezen op projecten worden op dit saldo in mindering gebracht. Toerekening van het resultaat vindt plaats naar rato van de voortgang (mate van gerealiseerde kosten) van een project. Projecten met een debetsaldo zijn daarbij, na saldering met de ontvangen voorschotten, verwerkt onder de kortlopende vorderingen. Projecten met een negatief saldo zijn opgenomen onder de vooruit ontvangen bedragen onder de kortlopende schulden.

Eigen vermogen

Wageningen University maakt geen onderscheid tussen privaat vermogen en publiek vermogen.

- Algemene reserve
Deze reserve wordt gemuteerd voor het exploitatieresultaat van enig jaar waaraan geen specifieke bestemming wordt gegeven.
- Bestemde reserve
Binnen het eigen vermogen zijn op concernniveau twee bestemde reserves gevormd:
 - o het innovatiefonds
 - o reserve i.v.m. nog uit te voeren projecten

Voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzonderingen van personele voorzieningen op basis van RJ 271. Bij de berekening van de hoogte van de verplichtingen wordt rekening gehouden met toekomstige indexeringen en prijsverhogingen. Het bedrag waartegen de voorziening is opgenomen is de beste schatting van het bedrag dat noodzakelijk is om de betreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen.

Voorzieningen worden gevormd voor:

- in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan;
- het is waarschijnlijk dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is; en
- er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van de omvang van de verplichtingen.

Voorziening WW-verplichtingen

De voorziening voor WW -verplichtingen wordt getroffen ter dekking van per balansdatum bestaande WW-verplichtingen en voor de te verwachten toekomstige uitgaven in verband met reeds uitgestroomd personeel en personeel in dienst met een tijdelijk dienstverband.

Voorziening WGA en ZW-flex

De voorziening voor WGA- en ZW-flex-verplichtingen wordt getroffen ter dekking van per balansdatum te verwachten uitgaven voor (voormalig) medewerkers in de WGA en ZW-flex-regelingen waarvoor het eigen risico bij Wageningen University ligt.

Overige personele voorzieningen - gratificaties ambtsjubilea

De verwachte verplichting voor toekomstige jubilea-uitkeringen is op basis van historische gegevens berekend, de onttrekking op basis realisatie. De voorziening is contant gemaakt op basis van de voor Wageningen University geldende markttrente.

Overige personele voorzieningen - pensioenen

De pensioenvoorziening voor geheel Wageningen UR is (verplicht) ondergebracht bij het ABP. De pensioenopbouw vindt plaats op grond van het z.g. middelloonsysteem. Eventuele indexatie vindt plaats als de vereiste dekkingsgraad van 110% wordt gehaald.

In 2017 verbeterde de financiële situatie van ABP aanzienlijk. De actuele dekkingsgraad steeg naar 104,4%. Dat niveau ligt ruim boven de kritische grens waarbij pensioenen verlaagd zouden worden, maar ook onder het niveau van de vereiste dekkingsgraad. De verbetering van de financiële situatie is vooral te danken aan het beleggingsrendement over 2017, waardoor het vermogen van het fonds met € 28,7 miljard steeg. ABP schat nu in dat het de komende 5 jaar het pensioen niet of nauwelijks kan verhogen. Het ABP schat de kans dat het de pensioenen in 2018 of 2019 moet verlagen op zeer klein in.

Er bestaat geen verplichting om een tekort als gevolg van de beleidsdekkingsgraad van het ABP aan te vullen. Daarom is geen voorziening opgenomen.

Voorziening reorganisatiekosten

Deze voorziening is bestemd om te verwachten kosten te dekken van op basis van genomen, en binnen de organisatie bekendgemaakte, besluiten die verband houden met lopende en voorgenomen reorganisaties.

Voorziening product-/contractrisico's

Deze voorziening dekt de te verwachten kosten van verlieslatende contracten, garantstellingen en claims voortvloeiende uit aan derden geleverde diensten en producten.

Langlopende schulden

Er is sprake van langlopende schulden indien de betreffende schuld blijft bestaan voor een periode van meer dan één jaar na datum van einde van het verslagjaar.

Kortlopende schulden

Er is sprake van kortlopende schulden indien de betreffende schuld blijft bestaan voor een periode korter dan één jaar na datum van einde van het verslagjaar.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN BATEN EN LASTEN*Algemeen*

Als opbrengsten en kosten worden aangemerkt die baten en lasten die bedrijfseconomisch kunnen worden toegerekend aan het onderhavige verslagjaar of activiteit, ongeacht of zij tot ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar hebben geleid.

Opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten ten behoeve van opdrachtgevers zijn verricht. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, worden in de jaarrekening verwerkt, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden

Rijksbijdrage en overige vergoedingen

De rijksbijdrage wordt als opbrengst verantwoord in het jaar waarin hij wordt ontvangen. Onderdelen van de rijksbijdrage die als specifieke toewijzing kunnen worden beschouwd worden ten gunste van het resultaat genomen voor zover er kosten voor de betreffende activiteit zijn gemaakt. De overige vergoedingen worden ten gunste van het resultaat gebracht in het jaar dat het project wordt uitgevoerd en de kosten worden gemaakt.

College- en cursusgelden

Onder de collegegelden worden de aan het verslagjaar toe te rekenen wettelijke collegegelden en instellingscollegegelden toegerekend. Onder de cursusgelden zijn de vergoedingen voor post-initiële cursussen verantwoord.

Baten werk in opdracht van derden

Onder de post 'Baten werk in opdracht van derden' worden de opbrengsten uit contractactiviteiten verantwoord. De baten worden berekend op basis van directe kosten inclusief een opslag voor indirecte kosten tot maximaal het door de financier te vergoeden tarief. Resultaten worden genomen naar rato van voortgang van het project. De baten werk in opdracht van derden worden onderverdeeld naar programmafinanciering (2^e geldstroom en doelsubsidies), cofinanciering en matching en topsectoren en bilaterale markt.

Vennootschapsbelasting

Wageningen University heeft geopteerd voor vrijstelling van VPB op grond van de onderwijsvrijstelling. Wageningen University voldoet aan de criteria die daarvoor in de wet zijn opgenomen.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Voor de opstelling van het kasstroomoverzicht wordt de indirecte methode gehanteerd.

De middelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de saldi op bankrekeningen, deposito's en kasgelden.

Stelselwijzigingen

Niet van toepassing.

Toelichting op de geconsolideerde balans

(1) IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

	Ontwikkelkosten	Licenties en software	Werk in uitvoering	Totaal
Boekwaarde 31-12-2016	0	1.514	12	1.526
Investerings	0	512	6	518
Desinvesteringen	0	27	0	27
Afschrijvingen	0	544	0	544
Bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2017	0	1.455	18	1.473
Aanschaffingswaarde 31-12-2017	0	5.395	18	5.413
Cumulatieve afschrijvingen	0	3.940	0	3.940
Cumulatieve waardevermindering	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2017	0	1.455	18	1.473

(2) MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Terreinen	Gebouwen	Apparatuur en inventaris	Werk in uitvoering	Buiten gebruik	Totaal
Boekwaarde 31-12-2016	15.494	186.229	34.061	3.061	18.027	256.872
Investerings	1.995	1.727	7.663	1.109	0	12.494
Buiten gebruikstellingen	1.232	1.228	0	0	-2.460	0
Desinvesteringen	-17	529	115	0	0	627
Afschrijvingen	1.211	9.672	10.610	0	0	21.493
Bijzondere waardeverminderingen	0	1.791	0	0	0	1.791
Boekwaarde 31-12-2017	17.527	177.192	30.999	4.170	15.567	245.455
Aanschaffingswaarde 31-12-2016	20.602	276.026	119.536	3.061	102.567	521.792
Aanschaffingen 2017	1.995	1.727	7.663	1.109	0	12.494
Buiten gebruikstellingen	1.360	2.664	0	0	-4.024	0
Aanschafwaarde desinvesteringen 2017	1	2.494	3.799	0	0	6.294
Aanschafwaarde 31-12-2017	23.956	277.923	123.400	4.170	98.543	527.992
Cumulatieve afschrijvingen	6.429	85.679	92.314	0	81.548	265.970
Cumulatieve waardeverminderingen	0	15.052	87	0	1.428	16.567
Boekwaarde 31-12-2017	17.527	177.192	30.999	4.170	15.567	245.455
Desinvesteringen waarvan:						
- Aanschaffingsprijs	1	2.494	3.799	0	0	6.294
- Afschrijvingen	18	1.965	3.684	0	0	5.667
Totaal desinvesteringen	-17	529	115	0	0	627

Wageningen University heeft het strategisch nieuwbouwprogramma afgerond. In 2017 zijn diverse kleine investeringen gedaan in bestaande gebouwen.

Van de afschrijvingen ad € 21,5 mln. heeft € 10,9 mln. betrekking op reguliere afschrijving van gebouwen en infrastructuur en € 10,6 mln. op apparatuur en inventaris.

Wageningen UR heeft een verkoopovereenkomst inzake het complex Kortenoord met Bouwfonds MAB Ontwikkeling BV gesloten. Levering van de betreffende activa heeft plaatsgevonden. De definitieve verkoopprijs van het tweede deelplan is in 2016 vastgesteld. De definitieve verkoopprijs van de overige deelplannen zal worden vastgesteld n.a.v. de planontwikkeling van het gebied. Omdat Wageningen University nog als economische eigenaar van de activa kan worden beschouwd, zijn de activa met een boekwaarde van € 10,2 mln. nog in de balans opgenomen.

Het onroerend goed van Wageningen University is verzekerd voor € 350,3 mln. (peildatum 1-6-2017). De WOZ-waarde bedraagt € 182,6 mln. (peildatum 1-1-2016).

(3) FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	31-12-2017	31-12-2016
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	0	0
Overige deelnemingen	309	88
Vorderingen op gelieerde partijen	22	0
Ledenkapitaal	169	179
Totaal financiële vaste activa	500	267

Tabel 7 Uitsplitsing van de post overige deelnemingen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Investerings/ desinvestering	Overige mutaties	Resultaat 2017	Boekwaarde 31-12-2017
Green Dino BV	5	0	0	8	13
Bio Product BV	37	0	0	8	45
Caribou Biosciences Inc.	39	0	0	0	39
Surfix BV	3	25	0	-3	25
A-Mansia biotech SA	0	83	0	0	83
Innovation Industries	0	100	0	0	100
Overige deelnemingen	4	0	0	0	4
Totaal	88	208	0	13	309

Tabel 8 Ledenkapitaal

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Mutatie	Boekwaarde 31-12-2017
Friesland Campina	160	0	160
Avebe	5	-2	3
Cosun	14	-8	6
Totaal	179	-10	169

(4) VOORRADEN

	31-12-2017	31-12-2016
Vorraden		
Handelsvoorraad	5	5
Levende have	70	63
Geogoste landbouwproducten	0	0
Subtotaal Vorraden	75	68
Af: voorziening voor incurantheid	0	0
Totaal voorraden	75	68

(5) VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

	31-12-2017	31-12-2016
Debiteuren	16.020	11.776
Af: voorziening voor mogelijk oninbare vorderingen	-542	-435
Totaal debiteuren	15.478	11.341
Kosten uitgevoerde werkzaamheden i.o.v. derden	254.432	291.334
Af: Gedeclareerde termijnen	244.749	281.379
Opdrachten van derden	9.683	9.955
Verwerkt onder de vooruit ontvangen bedragen	12.278	13.454
Af: verwachte verliezen	-1.132	-2.217
Nog te factureren projectkosten	20.829	21.192
Voorschotten	1.373	2.155
Te vorderen BTW	1.599	1.257
Vorderingen op gelieerde partijen	0	0
Vorderingen op studenten	0	2.054
Overlopende activa	7.022	10.872
Overig	324	595
Totaal voorschotten en overlopende activa	10.318	16.933
Totaal vorderingen en overlopende activa	46.625	49.466

Het saldo opdrachten van derden bestaat uit projecten met een positief saldo (de waarde van het verrichte werk is groter dan de gedeclareerde termijnen) en projecten met een negatief saldo (de waarde van de gedeclareerde termijnen overtreft de waarde van het verrichte werk). De projecten met een negatief saldo zijn verwerkt onder de kortlopende schulden.

(6) LIQUIDE MIDDELEN

	31-12-2017	31-12-2016
Kas	17	17
Bank (incl. kruisposten)	13.850	39.850
Deposito	40.000	5.000
Totaal liquide middelen	53.867	44.867

Van het saldo liquide middelen van € 53,9 mln. staat € 47,9 mln. vrij ter beschikking. Wageningen University beheert € 7,0 mln. aan projectgelden die gefaseerd doorgestort moeten worden aan contractpartners. Deze liquide middelen staan niet ter vrije beschikking aan Wageningen University.

(7) EIGEN VERMOGEN

	Algemene reserve	Bestemde reserve	Totaal
Stand 31-12-2016	143.089	8.106	151.195
Resultaatbestemming	12.460	780	13.240
Stand 31-12-2017	155.549	8.886	164.435

De bestemde reserve van € 8,9 mln. heeft betrekking op het innovatiefonds van € 3,9 mln. en de reserve in verband met nog af te ronden projecten van € 5,0 mln. Aan deze laatste reserve is in 2017 € 0,8 mln. toegevoegd.

(8) VOORZIENINGEN

	Stand 31-12-2016	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Stand 31-12-2017
WW-verplichtingen	8.387	2.510	2.715	123	8.059
WAO en ZW eigen risico	505	379	341	0	543
Overige personele voorzieningen	2.567	553	260	7	2.853
Reorganisatiekosten	2.215	990	614	424	2.167
Overige voorzieningen	8.390	2.169	4.768	2.416	3.375
Totaal voorzieningen	22.064	6.601	8.698	2.970	16.997

Tabel 9 Specificatie van de looptijd van de voorzieningen

	31-12-2017	31-12-2016
Kortlopend (vervallend uiterlijk binnen 1 jaar)	8.576	14.170
Langlopend (vervallend tussen 1 en 5 jaar)	4.438	3.821
Langlopend (vervallend na 5 jaar)	3.983	3.873
Totaal voorzieningen	16.997	22.064

De voorziening voor WW-verplichtingen is getroffen ter dekking van op balansdatum bestaande WW-verplichtingen en voor de te verwachten toekomstige uitgaven in verband met reeds uitgestroomd personeel en personeel in dienst met een tijdelijk dienstverband. In 2017 is een dotatie gedaan ad € 2,5 mln. en een vrijval geboekt van € 0,1 mln. De dotatie heeft voor € 1,0 mln. betrekking op de verwachte uitgaven voor de transitievergoeding, die vanaf 2018 ook voor Wageningen University van toepassing is.

De voorziening voor WAO-verplichtingen wordt getroffen ter dekking van te verwachten toekomstige WAO- en WGA- en ZW-uitkeringen. Wageningen University heeft in 2009 geopteerd voor het eigen risicodragerschap voor de WGA. Voor de lopende uitkeringen is een voorziening getroffen van € 0,5 mln.

Onder de overige personele voorziening is de voorziening opgenomen voor toekomstige verplichtingen voor gratificaties ambtsjubilea.

De voorziening reorganisatiekosten wordt getroffen voor te verwachten uitgaven in verband met getroffen reorganisaties.

Onder de overige voorzieningen zijn voorzieningen opgenomen in verband met te verwachten kosten voor sanering van asbest in een aantal gebouwen van Wageningen University.

(9) LANGLOPENDE SCHULDEN

	Stand 31-12-2016	Toename schuld	Afname Schuld	Stand 31-12-2017
Egalisatierekening	7.107	0	1.104	6.003
Totaal langlopende schulden	7.107	0	1.104	6.003

(10) KORTLOPENDE SCHULDEN

	31-12-2017	31-12-2016
Vooruit ontvangen van derden	102.481	103.047
Schulden leveranciers	10.607	11.954
Schulden kredietmaatschappijen	0	10.000
Te betalen belastingen	10.046	10.143
Te betalen pensioenpremies	0	1.897
Schulden aan gelieerde partijen	6.408	3.339
Nog te besteden doelsubsidies EZ	5.504	7.030
Overlopende passiva	7.157	6.442
Overig	18.357	18.848
Totaal kortlopende schulden	160.560	172.700

Onder de vooruit ontvangen bedragen van derden zijn onder andere projectvoorschotten (€ 72 mln.), vooruitbetaalde collegegelden van studenten (€ 23,1 mln.) en ontvangen beurzen (€ 6,2 mln.) opgenomen.

In januari 2017 is de lening van € 10,0 mln. bij ABN-AMRO afgelost.

De schuld aan gelieerde partijen betreft een schuld aan stichting WR.

Onder de overige schulden zijn onder andere het per balansdatum aan het personeel verschuldigde vakantiegeld (€ 5,1 mln.) en de schuld wegens nog op te nemen verlofdagen (€ 12,4 mln.) opgenomen.

De af te dragen loonheffing en sociale lasten (€ 8,6 mln.) zijn verwerkt onder de te betalen belastingen.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN VERPLICHTINGEN EN RECHTEN (GECONSOLIDEERD)**Tabel 10** Aangegane verplichtingen op het gebied van huur, operational lease e.d. (*€1.000)

	Totaal	Vervallend binnen 1 jaar	Vervallend tussen 1 en 5 jaar	Vervallend na 5 jaar
Energie	14.278	2.879	11.399	0
Onderhoudscontracten	401	401	0	0
Verzekeringen	85	85	0	0
Leaseverplichtingen	47	17	30	0
Overige	825	171	654	0
Totaal	15.636	3.553	12.083	0

Wageningen University heeft een aantal overeenkomsten afgesloten waarin rechten of plichten met betrekking tot de levering van vastgoed zijn vastgelegd. Boekwinsten op deze leveringen zijn niet verwerkt in de jaarrekening.

Wageningen University en het Broad Institute hebben een gezamenlijke octrooiportefeuille op CRISPR-Cpf1 aan Editas in licentie gegeven. In de komende jaren zal Wageningen University mogelijk nog fees voor deze licenties ontvangen. De hoogte van de nog te ontvangen fees is nog onzeker en afhankelijk van het succes dat Editas heeft met de portefeuille.

Wageningen University participeert direct of via Wageningen Universiteit Holding BV in de volgende organisaties.

Tabel 11 Deelnemingen

	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2017	Resultaat 2017	Art 2:403 BW	Deelneming 2017 (%)	Consolidatie (%)
Wageningen Universiteit Holding BV	Wageningen	4	-375	44	J	100	100
Spinterest BV	Wageningen	4	35	0	N	100	100
Ceradis BV ¹⁾	Wageningen	4	1.313		N	7	0
Bio Product BV ¹⁾	Wageningen	4	897		N	5	0
Green Dino BV ¹⁾	Wageningen	4	116		N	11	0
Surfix BV ¹⁾	Wageningen	4	-31		N	13	0
KLV Professional Match BV	Wageningen	4			N	2	0
Caribou Biosciences Inc.	Delaware	4			N	1	0
A-Mansia Biotech SA		4			N	35	0
Innovation Industries		4			N		0
Stichting AMS	Amsterdam	2			N	50	0
Stichting ISRIC	Wageningen	2	653	-34	N		100
Stichting Expat Center	Wageningen	2	46	89	N		100

¹⁾ Eigen vermogen en resultaat 2016

De jaarrekeningen van Wageningen Universiteit Holding BV, Spinterest BV, Stichting ISRIC en Stichting Expat Center zijn geconsolideerd in deze jaarrekening. Wageningen University heeft beslissende zeggenschap in de besturen van Stichting ISRIC en Stichting Expat Center. Op grond van deze beslissende zeggenschap worden de jaarrekeningen van beide stichtingen geconsolideerd.

Wageningen University neemt op grond van haar taken deel in een aantal stichtingen en levert bij deze stichtingen een of meer bestuursleden of is op andere wijze betrokken bij deze stichting. Consolidatie van de stichtingen die voldoen aan de criteria voor aanmerkelijk belang zou geen materiële invloed hebben op het resultaat en het balans totaal van Wageningen University hebben gehad.

Daarnaast vormt Wageningen University samen met stichting Wageningen Research het samenwerkingsverband Wageningen UR. In het kader van dit samenwerkingsverband zijn de centrale stafafdelingen en het facilitair bedrijf samengevoegd. De kosten van deze onderdelen worden naar rato van het gebruik doorbelast aan de deelnemers van Wageningen UR.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum, die leiden tot aanpassing van of vermelding in de jaarrekening.

Bestemming van het resultaat

Het College van Bestuur heeft besloten om het resultaat conform tabel 12 toe te voegen aan het eigen vermogen.

Tabel 12 Verwerking van het resultaat (€ 1.000)

	2017
Algemene reserve	12.460
Bestemmingsreserve nog af te ronden projecten	780
Totaal eigen vermogen	13.240

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

(11) BATEN

	2017	2016
Rijksbijdrage EZ	189.686	182.054
Rijksbijdrage OCW	238	305
Collegegelden (wettelijk)	18.525	17.089
Collegegelden (instelling)	18.419	15.231
Totaal basisfinanciering	226.868	214.679
Programmafinanciering		
NWO - tweede geldstroom	27.343	26.474
Doelsubsidies EZ	961	1.551
Doelsubsidies OCW	250	265
Totaal programmafinanciering	28.554	28.290
Cofinanciering en subsidiemarkt		
Onderzoeksstimuleringsfondsen	3.349	3.143
EU - subsidieprogramma's	15.529	15.798
Totaal cofinanciering en subsidiemarkt	18.878	18.941
Topsectoren		
Topsectoren EZ	86	237
Topsectoren onderzoekstimuleringsfondsen	1.058	1.070
Topsectoren CRO	0	2
Totaal topsectoren	1.144	1.309
Contractresearch		
Contractresearch EZ	706	768
Contractresearch Productschappen	500	1.129
Contractresearch Overige publieke organisaties	16.867	15.227
Contractresearch Bedrijfsleven	14.981	15.114
Contractresearch Charitatieve organisaties	1.894	2.770
Contractresearch intern	4.085	4.819
Totaal bilaterale markt	39.033	39.827
Nevenactiviteiten		
Verkopen	1.588	1.713
Opbrengst octrooien en licenties	1.698	115
Analyses en adviezen	1.442	1.768
Cursussen	2.027	2.755
Windmolens	0	0
Facilitaire diensten	3.092	4.027
Verhuuropbrengsten extern	5.812	5.350
Subsidies	2.361	2.259
Totaal Nevenactiviteiten	18.020	17.987
Overige baten		
Verhuuropbrengsten CAT-Agrofood	0	1.293
Verkoop vaste activa	-42	3.706
Overige baten	3.577	5.023
Totaal Overige baten	3.535	10.022
Totaal baten	336.032	331.055

De rijksbijdrage EZ is in 2017 ten opzichte van 2016 met € 7,6 mln. gestegen. Deze stijging wordt voor € 4 mln. veroorzaakt door middelen voor loon- en prijsbijstelling. Daarnaast is – evenals in voorgaande jaren – sprake van een maximale stijging van 2% ten opzichte van de rijksbijdrage van het voorgaande jaar. Hiermee is een bedrag van € 3,6 mln. gemoeid. De totale afbuffering bedraagt in 2017 € -11,7 mln. Dit is € 2,9 mln. hoger dan de afbuffering in 2016.

De collegegelden zijn ten opzichte van 2016 toegenomen als gevolg van de stijging van het aantal studenten.

De overige subsidies EZ (doelsubsidies) zijn ten opzichte van 2016 licht gedaald. Een specificatie van de besteding is opgenomen in bijlage 3.

De tweede geldstroom is in 2017 met 1% gestegen tot € 27,3 mln. De baten uit de derde geldstroom zijn gedaald met 2% tot € 59,0 mln. Deze baten bestaan voornamelijk uit de matching en cofinancieringsprojecten, waaronder EU, die gelijk zijn gebleven op € 18,9 mln. en uit het contractonderzoek, dat met 2% is gedaald tot € 39,0 mln. De omzet daalt bij alle departementen.

(12) Personele kosten

	2017	2016
Personele kosten		
Kosten vast personeel	130.148	124.710
Kosten tijdelijk personeel	56.273	54.898
Uitzendkrachten en ingehuurd personeel	10.477	8.582
Overige personeelskosten	6.329	6.972
Dotatie voorziening WW-verplichtingen	2.388	1.694
Dotatie voorziening WAO	379	-59
Dotatie overige personele voorzieningen	546	-223
Totaal personele kosten	206.540	196.574

De directe personeelskosten van tijdelijk en vast personeel zijn gestegen met € 6,8 mln. Deze stijging wordt veroorzaakt door de stijging van de gemiddelde salariskosten per fte met 2,3% en een stijging van de gemiddelde bezetting met 47 fte.

Personeel met een arbeidscontract voor onbepaalde tijd is opgenomen onder vast personeel. Onder tijdelijk personeel wordt personeel met een arbeidscontract voor bepaalde tijd weergegeven.

Het gemiddeld aantal medewerkers exclusief stagiair(e)s bedroeg in het verslag jaar 2.701 (2016: 2.654). In de personele kosten is voor sociale lasten € 17,2 mln. (2016: € 16,6 mln.) begrepen en voor pensioenpremies € 20,7 mln. (2016: € 17,8 mln.).

Het aandeel van Wageningen University in de beloning van de Raad van Bestuur bedroeg in het verslagjaar € 0,4 mln. (2016: € 0,3 mln.). Dit is inclusief pensioen- en soortgelijke verplichtingen. Onder de post kosten vast personeel is € 39.000 (2016: € 57.000) begrepen voor beloningen aan de leden van de Raad van Toezicht. In bijlage 5 is het beloningsoverzicht conform de WNT opgenomen.

(13) Afschrijvingen

	2017	2016
Afschrijvingen		
Afschrijvingen (im)materiële vaste activa	22.037	21.717
Bijzondere waardeveranderingen (im)materiële vaste activa	1.791	5.245
Totaal afschrijving	23.828	26.962

(14) Huisvestingskosten

	2017	2016
Huisvestingskosten		
Huren	10.555	11.017
Verzekering	227	385
Onderhoud	3.641	4.549
Energie en water	3.056	3.804
Schoonmaakkosten	3.491	3.033
Heffingen	1.488	1.770
Overige huisvestingskosten	1.451	1.849
Totaal huisvestingskosten	23.909	26.407

(15) Algemene kosten

	2017	2016
Algemene kosten		
Overige apparaaturokosten	5.842	8.325
Overige algemene kosten	24.667	26.947
Dotatie voorzieningen:		
Reorganisatiekosten	566	285
Product- / contractrisico's	0	0
Voorziening overig	-248	5.167
Totaal dotatie algemene voorzieningen	318	5.452
Totaal algemene kosten	30.827	40.724

Onder overige algemene kosten van € 25,6 mln. zijn begrepen de bureaurokosten inclusief telefoon, porti en kopieerkosten (€ 2,1 mln.), boeken en abonnementen (€ 4,4 mln.), reis- en verblijfkosten (€ 7,6 mln.), lease- en huurauto's (€ 0,5 mln.), Representatie, PR en studentenwerving (€ 0,8 mln.), catering (€ 2,1 mln.), niet terug te vorderen BTW (€ 4,3 mln.) en overige kosten (€ 2,9 mln.).

Verder zijn onder de overige algemene kosten de volgende accountantskosten opgenomen:

A. Controle jaarrekeningen	€ 115.000 (2016: € 103.000)
B. Overige controlewerkzaamheden	€ 132.000 (2016: € 207.000)
C. Advieswerkzaamheden	€ 166.000 (2016: € 150.000)

(16) Specifieke kosten

	2017	2016
Specifieke kosten		
Specifieke kosten	14.347	16.443
Diensten door derden	16.019	18.514
Bijdragen en subsidies	7.337	6.927
Totaal specifieke kosten	37.703	41.884

Onder de specifieke kosten worden directe kosten ten behoeve van onderwijs, onderzoek en proefbedrijven opgenomen.

(17) Financiële baten en lasten

	2017	2016
Financiële baten en lasten		
Financiële baten	27	63
Financiële lasten	-25	-771
Totaal financiële baten en lasten	2	-708

Onder de financiële baten zijn de ontvangen rentebaten op in het verslagjaar aanwezige banktegoeden weergegeven.

(18) Resultaat uit deelnemingen

	2017	2016
Resultaat uit deelnemingen		
CAN-IT	0	-9
Green-Dino	8	0
Caribou Biosciences Inc.	0	0
Ceradis BV	8	-271
Overige deelnemingen	-3	-19
Totaal resultaat uit deelnemingen	13	-299

Het resultaat uit deelnemingen betreft het resultaat van tegen nettovermogenswaarde en tegen verkrijgingprijs gewaardeerde deelnemingen.

Enkelvoudige balans

Na bestemming van het netto resultaat

	31-12-2017	31-12-2016
ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	1.474	1.526
Materiële vaste activa	245.256	256.640
(19) Financiële vaste activa	-202	-236
Totaal vaste activa	246.528	257.930
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorraden	75	68
Vorderingen en overlopende activa	46.975	53.408
Liquide middelen	53.293	44.327
Totaal vlottende activa	100.343	97.803
TOTAAL ACTIVA	346.871	355.733
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN	163.693	150.435
VOORZIENINGEN	16.997	21.930
LANGLOPENDE SCHULDEN	6.003	7.107
KORTLOPENDE SCHULDEN	160.178	176.261
TOTAAL PASSIVA	346.871	355.733

De grondslagen voor de enkelvoudige balans en de enkelvoudige winst- en verliesrekening zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

In de enkelvoudige balans zijn de gegevens van Stichting ISRIC, Stichting Restaurant van de Toekomst en Stichting Expat Center niet opgenomen. Voorts zijn WU Holding BV en Spinterest BV niet opgenomen. In deze balans zijn de vorderingen van Wageningen University op Stichting ISRIC en WU Holding BV opgenomen. Het eigen vermogen wijkt ten opzichte van de geconsolideerde balans € 742.000 af; dit betreft het eigen vermogen van Stichting ISRIC (€ 653.000) en Stichting Expat Center (€ 89.000).

De niet uit de balans blijkende verplichtingen zijn gelijk aan die in de geconsolideerde jaarrekening.

Enkelvoudige winst- en verliesrekening

	2017	2016
BATEN		
Basisfinanciering (Rijksbijdrage en collegegelden)	225.491	213.320
Programmafinanciering en tweede geldstroom	28.554	28.288
Cofinanciering en matchingsmarkt	18.767	18.803
Topsectoren en bilaterale markt	39.691	40.739
Nevenactiviteiten	17.741	17.986
Overige baten	3.676	9.849
Totaal baten	333.920	328.985
LASTEN		
Personele kosten	204.768	195.091
Algemene kosten	78.096	93.893
Specifieke kosten	37.874	41.692
Totaal lasten	320.738	330.676
BEDRIJFSRESULTAAT	13.182	-1.691
Financiële baten en lasten	1	-726
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING VOOR BELASTINGEN	13.183	-2.417
Belastingen uit gewone bedrijfsuitoefening	0	0
Resultaat uit deelnemingen	44	-299
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING NA BELASTINGEN	13.227	-2.716
Aandeel van derden	0	0
Buitengewone baten en lasten	0	0
NETTO RESULTAAT	13.227	-2.716

In de basisfinanciering is de Rijksbijdrage ad € 188,5 mln. opgenomen. Dit is exclusief de door Stichting ISRIC verantwoorde Rijksbijdrage ad € 1,4 mln. Het resultaat van WU Holding BV is € 44.000, dat van Stichting ISRIC bedraagt € -34.000. Stichting Expat Center heeft een resultaat van € 46.000 behaald.

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

Omdat de afwijkingen van de financiële cijfers van de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van Wageningen University per 31 december 2017 relatief klein zijn, wordt voor de toelichting op de enkelvoudige balans en winst- en verliesrekening verwezen naar de toelichting van de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

(19) Financiële vaste activa

	31-12-2017	31-12-2016
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	-375	-419
Ledenkapitaal	169	179
Overige deelnemingen	4	4
Totaal financiële vaste activa	-202	-236

De deelneming groepsmaatschappijen betreft de deelneming in WU-Holding BV.

Overzicht G: Doelsubsidies en overlopende passiva EZ

Tabel 13 Doelsubsidies en overlopende passiva EZ

Projectomschrijving	Verplichting/ beschikking	Datum	Toege- wezen bedrag	Saldo	Ontvangen	Ontvangen	Besteding	Besteding	Saldo
				31-12-2016	2017	t/m 2017	2017	t/m 2017	31-12-2017
G1 Subsidies zonder verrekenclausule									
Open en Online – The Scientific Method	HO/560030253	24/04/2017	85.125	0	68.100	68.100	16.934	16.934	51.166
Totaal subsidies zonder verrekenclausule			85.125	0	68.100	68.100	16.934	16.934	51.166
G2-A Doelsubsidies aflopend per 31-12-2017									
Kwaliteitsimpuls WU 2009-2014	1300003596	13/11/2009	1.925.000	431.015	0	1.925.000	0	1.493.985	431.015
Dierenwelzijn	1300018191	09/09/2014	50.000	39.640	0	50.000	0	10.360	39.640
Totaal doelsubsidies aflopend per 31-12-2017			1.975.000	470.655	0	1.975.000	0	1.504.345	470.655
G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar									
Center for Biobased Economy	1300006644	15/12/2010	5.000.000	738.930	0	4.931.036	706.996	4.899.102	31.934
Begeleiding startende leraren 2016	2016/2/114819	18/12/2015	304.000	209.378	0	304.000	198.142	292.764	11.236
Begeleiding startende leraren 2017	786206-1	17/11/2016	262.896	218.000	44.896	262.896	0	0	262.896
Groen Kennisnet 2016	DGA-AK/14182026	30/01/2015	3.275.000	1.708.294	0	3.275.000	617.781	2.184.488	1.090.513
PhD-Fytosanitair	1300023185	20/09/2016	599.793	62.478	149.948	212.426	71.094	71.094	141.332
Open en Online – practicumclips	866998	04/04/2016	61.625	49.300	12.325	61.625	34.610	34.610	27.015
Totaal doorlopende tot in een volgend verslagjaar			9.503.314	2.986.380	207.169	9.046.983	1.628.623	7.482.058	1.564.926
Overlopende passiva									
Praktijkleren			2.788.000	1.684.534	0	2.788.000	140.736	1.244.202	1.543.798
Praktijkleren en groene plus			738.040	585.243	0	738.040	0	152.797	585.243
WURKS 2015			746.544	550.233	0	746.544	60.043	256.354	490.190
WURKS 2016			755.275	755.275	0	755.275	0	0	755.275
Betatechniekwerkweken	TNOVOHO-17005	06/12/2017	42.777	0	42.777	42.777	0	0	42.777
Totaal overlopende passiva Rijksbijdragebrief			5.070.636	3.575.285	42.777	5.070.636	200.779	1.653.353	3.417.283
Besteding G2-A en G2-B en overlopende passiva			16.634.075	7.032.320	318.046	16.160.719	1.846.336	10.656.689	5.504.030

Tabel 14 *Aansluiting besteding met jaarrekening*

	Jaarrekening 2017
1: Verantwoorde doelsubsidie EZ in winst- en verliesrekening	961.458
2: Waarvan: correctie projecten met overbesteding in 2016	-5.277
3: Besteding doelsubsidies EZ door Wageningen University in 2017 (1+2)	966.735
4: Besteding doelsubsidies OCW door Wageningen University	249.686
5: Aan derden doorbetaalde subsidies voor Center for Biobased Economy	629.915
Totaal besteding (3+4+5)	1.846.336

Bezoldiging

De bezoldiging van de topfunctionarissen van Wageningen UR is in overeenstemming met de regels van de Wet Normering Topinkomens (WNT) of wordt conform het overgangsregime in overeenstemming gebracht met de WNT. De bezoldiging van de leden van de Raad van Toezicht is in overeenstemming met de normen van de WNT. Wageningen UR heeft conform artikel 1.1. van de WNT de bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur en van de leden van de Raad van Toezicht in tabellen 20, 21, 22 en 23 opgenomen.

De bezoldiging van de bestuurders is vastgesteld conform de regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren. Het bezoldigingsmaximum is vastgesteld op basis van indeling in klasse G. De score op complexiteitspunten per criterium is in tabel xx opgenomen.

Tabel 15 Score complexiteitspunten Wageningen University

	Score Wageningen University	Complexiteitspunten
Baten	> € 200 mln.	10
Studenten	2.500 – 10.000	3
Onderwijssoorten	>5	5
Totaal		18

Tabel 16 Bezoldiging bestuurders

Verloopstaat 2017 (Bedragen * € 1,-)		Breukink	Mol	Fresco	Buchwaldt
A.	Bezoldiging	172.382	181.000	230.474	75.417
	min fiscale bijtelling auto	-	-	-	-
A1.	Bezoldiging minus bijtelling	172.382	181.000	230.474	75.417
B.	Vergoeding bij beëindiging contract	75.000			
C.	Persoonsgebonden uitgaven				
	Representatiekosten	1.991	2.803	2.642	1.000
	Reiskosten binnenland	11.159	12.160	20.755	6.833
	Reiskosten buitenland	2.242	4.884	4.476	979
	Overige kosten	396	1.068	2.650	777
C1.	Totale persoonsgebonden uitgaven	15.788	20.915	30.523	9.589
D.	Totale lasten	263.170	201.915	260.997	85.006

Verdeling over onderdelen		Breukink	Mol	Fresco	Buchwaldt
A.	Bezoldiging minus bijtelling				
50,0%	WU	86.191	90.500	115.237	37.708
50,0%	WR	86.191	90.500	115.237	37.708
B.	Vergoeding bij beëindiging contract				
50,0%	WU	37.500			
50,0%	WR	37.500			
B.	Persoonsgebonden uitgaven				
50,0%	WU	7.894	10.457	15.262	4.795
50,0%	WR	7.894	10.457	15.262	4.795

Tabel 17 Bezoldiging topfunctionarissen (bedragen * € 1,-)

	L.O. Fresco	I.J.H. Breukink	A.P.J. Mol	L.A.C. Buchwaldt	M.J. Kropff
Functiegegevens	Voorzitter RvB	Lid RvB	Lid RvB	Lid RvB	Hoogleraar
Aanvang en einde dienstverband in 2017	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 30-09	1-1 t/m 31-12	1-8 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband in fte	1	1	1	1	
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging 2017					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	210.947,00	157.736,49	162.864,28	67.897,32	0,00
Beloningen betaalbaar op termijn	19.527,00	14.645,43	18.135,72	7.519,35	0,00
<i>Subtotaal</i>	<i>230.474,00</i>	<i>172.381,92</i>	<i>181.000,00</i>	<i>75.416,67</i>	<i>0,00</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	181.000,00	135.378,10	181.000,00	75.416,67	181.000,00
-/- onverschuldigd betaald bedrag	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal bezoldiging	230.474,00	172.381,92	181.000,00	75.416,67	0,00
Motivering overschrijding norm en andere toelichting	WNT-1 norm	WNT-1 norm	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2016					
Aanvang en einde dienstverband in 2016	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12		1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1	1		1
Bezoldiging					
Beloning	213.487,40	213.498,68	163.381,88		0,00
Voorzieningen beloning op termijn	16.986,60	16.975,32	15.618,12		0,00
Totaal bezoldiging	230.474,00	230.474,00	179.000,00		0,00

Tabel 18 Bezoldiging toezichthouders (bedragen * € 1,- excl. BTW)

	M.J. Cohen	B.J. Marttin ¹⁾	L.C. Bruggeman	H.E. Waalkens	S. Korver ²⁾	R.P. Smith ¹⁾	M.A. Verhoef
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid		Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12		1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-7 t/m 31-12
Bezoldiging 2017							
Bezoldiging	16.901,04	11.267,40	11.401,49		11.267,40	11.406,55	5.633,70
Individueel toepasselijk beloningsmaximum	27.150,00	18.100,00	18.100,00		18.100,00	18.100,00	9.050,00
-/- onverschuldigd betaald bedrag	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00
Totale bezoldiging	16.901,04	11.267,40	11.401,49		11.267,40	11.406,55	5.633,70
Motivering overschrijding norm en andere toelichting	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Uitkering beëindiging dienstverband	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2016							
Duur dienstverband in 2016	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Bezoldiging							
Beloning	16.901,04	11.267,54	11.267,40	11.663,40	11.267,40	11.400,42	
Voorzieningen beloning op termijn	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Totaal bezoldiging	16.901,04	11.267,54	11.267,40	11.663,40	11.267,40	11.400,42	

¹⁾ Geen betaling aan betrokkene in verband met 3 partijen overeenkomst

²⁾ Bezoldiging aan vennootschap Korver beheer en management

Tabel 19 Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen (bedragen * € 1,-)

I.J.H. Breukink	
Functie gedurende dienstverband	Lid RvB
Omvang dienstverband in fte	1
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2017
Ontslaguitkering	
Overeengekomen uitkering wegens beëindiging dienstverband	75.000,00
Individueel toepasselijk maximum	75.000,00
-/- Onverschuldigd deel	0,00
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	75.000,00
Waarvan betaald in 2017	75.000,00
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.

Tabel 20 Bezoldiging en/of ontslaguitkering niet topfunctionarissen (bedragen * € 1,-)

Gegevens 2017		
Functie	Directeur	Persoonlijk hoogleraar
Aanvang en einde dienstverband in 2017	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband in fte	1	1
Bezoldiging 2017		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	168.606,59	342.694,82
Vorzieningen beloning op termijn	18.439,20	16.606,68
Totaal bezoldiging	187.045,79	359.301,50
Individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	181.000,00	181.000,00
Motivering overschrijding norm en andere toelichting	Incidentele vergoeding elders	Incidentele beloning i.v.m. bijzondere verdiensten
Gegevens 2016		
Functie	Directeur	Persoonlijk hoogleraar
Aanvang en einde dienstverband in 2016	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband in fte	1	1
Bezoldiging		
Beloning en belastbare onkostenvergoedingen	203.268,33	107.561,92
Vorzieningen beloning op termijn	16.295,28	15.632,19
Totaal bezoldiging	219.563,61	123.194,11

Overige gegevens

Verwerking van het resultaat

In overeenstemming met de WHW staat het resultaat ter vrije bestemming voor het bestuur.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van bestuur en de raad van toezicht van Wageningen University

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Wageningen University te Wageningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Wageningen University op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2017;
- de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2017 en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Wageningen University, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 6.700.000. De materialiteit is gebaseerd op 2% van de totale baten. De materialiteit voor de financiële rechtmatigheid is bepaald op € 9.930.000; deze materialiteit is gebaseerd op 3% van de totale publieke middelen, zoals voorgeschreven in paragraaf 2.1.3 Materialiteitstabel van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017. In deze paragraaf van het accountantsprotocol is tevens een aantal specifieke controle- en rapportagetoleranties opgenomen, die wij hebben toegepast.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2017. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of

mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 335.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen, die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de groepscontrole

Wageningen University staat aan het hoofd van een groep van organisaties. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van Wageningen University.

De groepscontrole richt zich op het significante onderdeel Wageningen University. De overige in de consolidatie betrokken groepsonderdelen zijn niet significant op basis van de omvang van de activiteiten en de hieruit voortvloeiende financiële transacties. Wij hebben geen gebruik gemaakt van andere accountants bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van Wageningen University. Bij de andere in de consolidatie begrepen groepsonderdelen hebben wij beoordelingswerkzaamheden of specifieke controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij (groeps)onderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten hebben wij met de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

• Omschrijving kernpunt	• Onze controleaanpak
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Waardering materiële vaste activa</i> De toelichtingen op de materiële vaste activa zijn opgenomen op pagina 12, 13, 17 en 18 van de jaarrekening van Wageningen University. 	
<ul style="list-style-type: none"> • De post materiële vaste activa is met € 245 miljoen ofwel 71% van het balanstotaal ultimo 2017 een significante post. • Waardering van materiële vaste activa vindt plaats tegen historische kostprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen of lagere marktwaarde. Door Wageningen University wordt jaarlijks beoordeeld of er indicaties zijn voor duurzame waardeverminderingen die noodzaken tot het uitvoeren van een impairment test. Mede door de mate van subjectiviteit bij het onderkennen van indicaties voor duurzame waardeverminderingen en het gebruik van schattingen bij een impairment test vormt de waardering van de materiële vaste activa een belangrijk aandachtspunt in onze controle. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben onze controlewerkzaamheden onder meer gericht op de juiste en volledige inschatting van het bestaan van indicaties voor duurzame waardeverminderingen. Bij Wageningen University zijn geen indicaties voor een duurzame waardevermindering geïdentificeerd die van materiële invloed zijn op de jaarrekening. • Wij hebben vastgesteld of de toelichting aan de relevante verslaggevingsstandaarden voldoet.

• Omschrijving kernpunt	• Onze controleaanpak
<p>• <i>Waardering voorzieningen</i> De toelichtingen op de voorzieningen en gehanteerde uitgangspunten zijn opgenomen op pagina 14, 15 en 21 van de jaarrekening van Wageningen University.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • De voorziening voor wachtgeldverplichtingen en reorganisatiekosten en de overige voorzieningen bedragen ultimo 2017 gezamenlijk € 17 miljoen, ofwel 5% van het balanstotaal en zijn daarmee materiële posten in de jaarrekening. • Bij het bepalen van de hoogte van de voorzieningen baseert de raad van bestuur van Wageningen University zich in belangrijke mate op schattingen en veronderstellingen. Het gebruik van schattingsposten en de toelichting in de jaarrekening op de gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen vormt een belangrijk aandachtspunt in de controle. 	<ul style="list-style-type: none"> • De onderbouwing van gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen, inclusief gehanteerde disconteringsvoet, de aansluiting van brongegevens en het vaststellen van de betrouwbaarheid van brongegevens vormde onderdeel van onze werkzaamheden, alsmede de consistentie van de gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen in vergelijking tot voorgaande verslagperiodes. • Wij hebben vastgesteld of de toelichting aan de relevante verslaggevingsstandaarden voldoet.
<p>• <i>Waardering onderhanden projecten</i> De toelichtingen op de onderhanden projecten zijn opgenomen op pagina 14, 19 en 22 van de jaarrekening van Wageningen University.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Het saldo van de geactiveerde kosten en gedeclareerde termijnen bedraagt ultimo 2017 € 10 miljoen (kosten € 254 miljoen, gedeclareerde termijnen € 245 miljoen) en is opgenomen onder de vorderingen en de kortlopende schulden. • Wageningen University is in belangrijke mate afhankelijk van opbrengsten uit hoofde van 2e en 3e geldstroomactiviteiten. De waardering van de onderhanden projecten voor derden vindt plaats tegen de kosten van direct materiaalgebruik en arbeid, inclusief een opslag voor indirecte kosten. Gedeclareerde termijnen en voorzienbare verliezen op projecten worden op dit saldo in mindering gebracht. Toerekening van het resultaat vindt plaats naar rato van de voortgang (mate van gerealiseerde kosten) van een project. • Gezien de omvang, complexiteit en diversiteit van subsidieregelingen vormt de waardering van onderhanden projecten een belangrijk aandachtspunt in onze controle. 	<ul style="list-style-type: none"> • Onze werkzaamheden zijn onder meer gericht op het beoordelen van de juistheid van de verantwoorde projectkosten op basis van de subsidieregelingen en gehanteerde methoden voor kostenallocatie, het toetsen van de voortgang van de projecten in combinatie met het verantwoorden van opbrengsten en het beoordelen van de toereikendheid van de voorziening voor voorzienbare verliezen of specifiek onderkende projectrisico's. • Wij hebben vastgesteld of de toelichting aan de relevante verslaggevingsstandaarden voldoet.

Benoeming

Wij zijn door de raad van toezicht op 9 april 2014 na een Europese aanbestedingsprocedure opnieuw benoemd als accountant van Wageningen University en zijn vanaf de controle van het boekjaar 2010 tot op heden de externe accountant.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van

deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Arnhem, 25 juni 2018

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J.M.A. Drost RA

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de

groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad van toezicht over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Bijlage 1 Helderheidsaspecten

Uitbesteding een of meer delen onderwijsprogramma('s) CROHO-opleidingen aan een private organisatie (+ kosten)

Wageningen University besteedt geen werkzaamheden uit in de hierboven bedoelde zin. Waar voor het verzorgen van onderwijs expertise van elders wordt ingehuurd (bijvoorbeeld als gevolg van eerdere operaties 'taakverdeling & concentratie'), gebeurt dat bij zusterinstellingen voor hoger onderwijs en niet bij private instellingen.

Maatwerktraject voor bedrijven / organisaties

Wageningen University verzorgt geen maatwerktrajecten voor bedrijven en / of organisaties in de vorm van CROHO-opleidingen die leiden tot een diploma. Onder de paraplu van Wageningen UR wordt maatwerk in de vorm van postinitiële cursussen geleverd door het Centre for Development and Innovation (CDI) en Wageningen Academy (WA).

Uitwisselingsovereenkomsten

Wageningen University heeft uitwisselingsovereenkomsten met 176 instellingen. Het totaal aantal inkomende studenten is 323, het totaal aan uitgaande studenten is 525.

Aanwending rijksbijdrage voor private activiteiten

Wageningen University besteedt een klein deel van de rijksbijdrage aan de volgende publiek/private activiteiten:

- post-initieel onderwijs in verband met opzetten van nieuwe opleidingen en overdracht van kennis aan de maatschappij;
- studentenvoorzieningen, zoals sportvoorzieningen en vormingsactiviteiten;
- studentenhuysvesting voor buitenlandse MSc-studenten. Hoewel studentenhuysvesting niet tot de primaire taken van de universiteit behoort, heeft de acute huysvestingsnood de Raad van Bestuur in 2009 doen besluiten te investeren in tijdelijke huysvesting voor buitenlandse studenten. De Raad van Toezicht heeft hiermee ingestemd, gezien de uitzonderlijke situatie op de Wageningse (studenten-)woningmarkt. De woonruimte wordt tegen marktconforme tarieven doorberekend aan de huurders. Het streven is deze investeringen kostendekkend te exploiteren. In 2017 zijn geen nieuwe investeringen gedaan.

Wageningen University heeft in 2017 € 35.000 geïnvesteerd in Spinterest BV. Daarnaast is geïnvesteerd in het investeringsfonds Innovation Industries (€ 100.000). Dit fonds heeft als doel om kennis die aanwezig is bij de technische universiteiten, TNO en ECN versneld om te zetten in succesvolle bedrijven en reeds bestaande bedrijven te ondersteunen in hun groei. Daarnaast is geïnvesteerd in twee deelnemingen van Wageningen University Holding BV: A-Mansia SA (€ 85.000) en Surfix BV (€ 25.000).

Onderwijskundige publiek-private arrangementen

Wageningen University kent geen onderwijskundige publiek-private arrangementen.

Bijlage 2 Personele bezetting (fte)

Tabel 21 Gemiddelde bezetting

	2017	2016
FACULTEIT		
Wetenschappelijk personeel:		
Hoogleraar	97,2	100,7
Universitair hoofddocent	200,5	193,9
Universitair docent	252,1	253,4
Onderzoekers	287,2	290,1
Docenten en overig WP	84,5	75,2
Assistent in opleiding	603,4	623,0
TOTAAL WETENSCHAPPELIJK PERSONEEL	1.524,9	1.536,4
Ondersteunend en beheerpersoneel:		
Schaal 13 en hoger	7,9	8,4
Schaal 9 t/m 12	190,7	205,6
Lager dan schaal 9	295,7	309,0
TOTAAL ONDERSTEUNEND EN BEHEERPERSONEEL	494,3	523,0
TOTAAL FACULTEIT	2.019,2	2.059,4
ALGEMENE DIENST		
Schaal 13 en hoger	40,7	43,2
Schaal 9 t/m 12	243,1	228,3
Lager dan schaal 9	187,8	192,2
TOTAAL ALGEMENE DIENST	471,6	463,7
TOTAAL Medewerkers met Wageningen University contract	2.490,8	2.523,1
Doorbelaste medewerkers met Stichting Wageningen Research contract	210,4	130,9
Totaal personele bezetting	2.701,2	2.654,0